

Examen VMBO-GL en TL

2010

tijdvak 1
vrijdag 21 mei
9.00 -11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Gebruik het bronnenboekje.

Dit examen bestaat uit 45 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 59 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 Op welke manier werd de Tweede Kamer tussen 1848 en 1917 samengesteld?
- A De leden werden benoemd door de koning.
  - B De leden werden benoemd door Provinciale Staten.
  - C De leden werden gekozen door middel van algemeen kiesrecht.
  - D De leden werden gekozen door middel van censuskiesrecht.

- 1p 2 In het programma van een politieke partij stond rond 1900 de volgende tekst:
“Het is ons doel de Nederlandse arbeiders deel te laten nemen aan de internationale klassenstrijd.”
Van welke politieke partij is deze tekst afkomstig?
- A de ARP
  - B de Liberale Unie
  - C de RKSP
  - D de SDAP

Gebruik bron 1.

- 1p 3 Deze briefkaart werd gebruikt om propaganda te maken voor het vrouwenkiesrecht.
→ Geef een reden waarom een briefkaart een geschikt propagandamiddel is.

Gebruik bron 2.

- 1p 4 De tekenaar laat Aletta Jacobs op ‘harde mannenkoppen’ tikken.
→ Noem een politieke reden waarom in de titel van de prent ‘harde mannenkoppen’ gebruikt wordt.

Gebruik bron 3.

- 1p 5 Stel, je wilt een werkstuk maken over het leven van Aletta Jacobs. Bij het zoeken naar informatie kom je deze speelfilm tegen.
→ Geeft de film volgens jou **betrouwbare** informatie voor jouw werkstuk of niet? Verklaar je antwoord.

Doe het zo:

Deze film geeft volgens mij wel/geen (maak een keuze) betrouwbare informatie, omdat ... (geef een verklaring).

- 1p 6 Tot 1917 waren katholieken en protestanten tégen algemeen kiesrecht en vóór de financiële gelijkstelling van het bijzonder onderwijs. Socialisten en enkele liberalen waren juist vóór algemeen kiesrecht en tégen de financiële gelijkstelling van het bijzonder onderwijs.
→ Noem een politieke reden waardoor de verschillende politieke stromingen, ondanks hun tegenstellingen, tóch gingen samenwerken.

- 1p 7 In 1917 werd het districtenstelsel vervangen door het stelsel van evenredige vertegenwoordiging.
→ Noem een politieke reden waarom besloten is tot invoering van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging.

Gebruik bron 4.

- 2p 8 In de tekst zitten drie fouten.
→ Welke **drie** fouten zitten in de tekst? Schrijf de fouten op en verbeter ze.
Doe het zo:
De eerste fout is ... (noem de fout).
Het moet zijn ... (schrijf de verbetering op).
(enz. tot en met de derde fout)

- 1p 9 Welke bewering over de Nederlandse rechtspraak is **juist**?
A Advocaten worden benoemd door de minister van Justitie.
B Bij rechtszaken bepaalt een jury of iemand schuldig is of niet.
C De officier van justitie stelt de verdachte in staat van beschuldiging.
D Rechters moeten verantwoording afleggen aan de minister van Justitie.
E Rechters worden benoemd door het parlement.

Gebruik bron 5 en 6.

- 2p 10 Leden van de Tweede Kamer hebben rechten om hun werk te kunnen doen. Hieronder staan vijf van deze rechten:
a amendement
b budget
c enquête
d initiatief
e interpellatie
→ Geef per bron aan welk recht beschreven wordt. **Let op!** Er blijven drie letters over.
Doe het zo:
In bron 5: ... (vul een letter in).
In bron 6: ... (vul een letter in).

- 2p 11 Enkele stappen bij het tot stand komen van een wet zijn:
1 afkondiging in het Staatsblad
2 behandeling in de Eerste Kamer
3 behandeling in de Tweede Kamer
4 bespreking in de ministerraad
5 ondertekening door de koning(in) en één of meer ministers
→ Zet de stappen in de juiste volgorde, vanaf het moment dat een minister een wetsvoorstel heeft gemaakt.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (schrijf de nummers op).

- 2p **12** De overheid zou **meer burgers** invloed kunnen geven op het landelijke bestuur in Nederland. Ook zou de overheid burgers **meer invloed** kunnen geven dan ze nu hebben op het landelijke bestuur in Nederland.
→ Geef van beide mogelijkheden één voorbeeld.

Doe het zo:

Meer burgers invloed geven op het landelijke bestuur: ... (geef een voorbeeld).
Burgers **meer invloed** geven op het landelijke bestuur: ... (geef een voorbeeld).

Gebruik bron 7, 8, 9 en 10.

- 3p **13** De bronnen passen bij de regeringsperiode van een koning(in).
Hieronder staan vier jaartallen van inhuldigingen van een koning(in):

- a 1848
- b 1898
- c 1948
- d 1980

→ Neem het onderstaande schema over op je antwoordblad en vul de **letters** (van de jaartallen) en de **nummers** (van de bronnen) op de juiste plaats in.

staatshoofd:	vul letter van inhuldiging in:	vul nummer van de bron in:
koningin Beatrix		
koningin Juliana		
koningin Wilhelmina		
koning Willem II		

Historisch overzicht vanaf 1900

- 2p **14** Enkele beweringen over de Eerste Wereldoorlog:
- 1 Bij het uitbreken van de oorlog waren Rusland en de Verenigde Staten de belangrijkste geallieerde landen.
  - 2 De aanleiding voor de oorlog was de aanval van Oostenrijk-Hongarije op Joegoslavië.
  - 3 De Duitse aanval liep in België en Noord-Frankrijk vast in een loopgravenoorlog.
  - 4 Duitsland en Oostenrijk-Hongarije waren bondgenoten van elkaar.
  - 5 Het communisme en het nationalisme waren twee belangrijke oorzaken van de Eerste Wereldoorlog.
- Geef per bewering aan of deze **juist** of **onjuist** is.
- 1p **15** **Rond 1900** waren veel mensen in Europa van mening dat het leven in de toekomst alleen maar beter zou worden.
→ Noem een ontwikkeling rond 1900 die zorgde voor dit grote vertrouwen in de toekomst.
- 1p **16** **Rond 1920** was van een groot vertrouwen in de toekomst niet veel meer over.
→ Noem een oorzaak die ervoor gezorgd heeft dat het grote vertrouwen in de toekomst van 1900 sterk was afgenomen rond 1920.

- 1p **17** Welke beslissing nam de Volkenbond na de Eerste Wereldoorlog over Palestina?
Palestina zou
A bestuurd worden door de Verenigde Staten.
B bestuurd worden door Groot-Brittannië.
C onderdeel worden van een Arabische staat.
D onderdeel worden van een Joodse staat.
- 1p **18** Welke partij werd in Nederland opgericht naar het voorbeeld van de fascistische partij in Italië en van de nationaal-socialistische partij in Duitsland?
A ARP
B NSB
C NSDAP
D RKSP
E SDAP
- Gebruik bron 11.*
- 2p **19** De maker van de fotomontage gebruikt een uitspraak van Hitler.
→ Wat bedoelde Hitler met deze uitspraak en wat bedoelde de maker van de fotomontage ermee?
Doe het zo:
Hitler bedoelde: ...
De maker van de fotomontage bedoelde: ...
- Gebruik bron 12.*
- 1p **20** In de beschrijving van de film is met opzet een historische fout gemaakt.
→ Welke fout is dat? Verbeter de fout.
Doe het zo:
De fout is: ...
Het moet zijn: ...
- Gebruik nogmaals bron 12.*
- 1p **21** Welke uitspraak is juist?
Zowel de afbeeldingen als de tekst van de bron passen bij een kenmerk van het nationaal-socialisme, namelijk ...
A antisemitisme
B censuur
C persoonsverheerlijking
D terreur

Gebruik bron 13.

- 1p 22 In de bron wordt de spot gedreven met een kenmerk van het stalinisme. Welk kenmerk is dat?
- A censuur
  - B indoctrinatie
  - C persoonsverheerlijking
  - D propaganda
  - E zuiveringen

- 1p 23 Iemand beweert: 'de Tweede Wereldoorlog is mede uitgebroken omdat Hitler revanche wilde'.

Wat wordt met deze bewering bedoeld?

- A Hitler beschuldigde de Joden ervan dat zij te veel economische macht hadden. Door oorlog te voeren, wilde hij hen die macht afnemen.
- B Hitler was bang voor een tweefrontenoorlog. Door een geheim verdrag met Stalin te sluiten, kon hij een wereldoorlog beginnen.
- C Hitler wilde een eind maken aan de grote werkloosheid in Duitsland. Daarom besloot hij een groot leger te vormen waarin veel mensen werk hadden.
- D Hitler wilde het Verdrag van Versailles niet accepteren. Hij wilde van Duitsland weer een sterk land maken.

Gebruik bron 14.

- 1p 24 Dit artikel stond in een officieel toegestane krant in Nederland tijdens de Duitse bezetting.

→ Waaruit blijkt dat dit artikel afkomstig is uit een officieel toegestane krant en niet uit een illegale krant?

Doe het zo:

Dit artikel stond in een officieel toegestane krant, want ... (geef een verklaring).

Gebruik bron 15.

- 1p 25 De schrijver van de brief vraagt om één van de ontruimde of leegstaande woningen.

→ Geef een verklaring waarom deze woningen tijdens de Tweede Wereldoorlog in Apeldoorn beschikbaar waren.

Gebruik bron 16.

- 1p 26 Welke pijl geeft het gebied aan waar D-day heeft plaatsgevonden?

- A pijl 1
- B pijl 2
- C pijl 3
- D pijl 4

- 1p 27 In 1943 riep een belangrijk Engels tijdschrift Stalin uit tot man van het jaar.

→ Geef een politieke of militaire verklaring waarom een **Engels** tijdschrift in **1943** Stalin uitriep tot man van het jaar.

- 1p **28** Het is waarschijnlijk dat dit Engelse tijdschrift in de periode 1930-1940 negatief over Stalin schreef.
→ Door welke ontwikkeling **binnen** de Sovjetunie in de periode **1930-1940** gaf het Engelse tijdschrift waarschijnlijk een negatief oordeel over Stalin?
- 1p **29** Noem een **internationale** ontwikkeling waardoor Stalin waarschijnlijk ook niet positief beoordeeld zou zijn door het Engelse tijdschrift voor de periode **1945-1955**.
- 1p **30** Enkele gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog:
1 de aanval op Pearl Harbor
2 de atoombom op Hiroshima
3 de Duitse inval in Polen
4 de invasie in Normandië
→ Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).
- 1p **31** Op welke manier reageerde de Nederlandse regering **direct** na het uitroepen van de Indonesische onafhankelijkheid **in 1945**?
De Nederlandse regering
A beëindigde alle koloniale banden met Indonesië en steunde de onafhankelijkheid.
B besloot het Nederlandse gezag in Indonesië te gaan herstellen.
C riep samen met de Indonesische nationalisten de Republiek Indonesië uit.
D sloot een overeenkomst met Indonesië waardoor er sprake was van een federale staat.
E steunde de onafhankelijkheid van Indonesië als Nederland de baas mocht blijven op Nieuw-Guinea.
- 1p **32** De politionele acties in Indonesië waren militair gezien een succes voor Nederland. Toch moest Nederland van de Verenigde Staten deze acties beëindigen en meewerken aan de uiteindelijke onafhankelijkheid van Indonesië.
→ Geef een reden waarom de Verenigde Staten vóór onafhankelijkheid van Indonesië waren.
- 1p **33** Ondanks de militaire successen gaf de Nederlandse regering uiteindelijk toe aan de Amerikaanse druk om de politionele acties te beëindigen.
→ Noem de reden waarom de Nederlandse regering uiteindelijk toegaf aan de Amerikaanse druk.
- Gebruik bron 17.*
- 1p **34** Op welke kaart is met een dikke lijn het IJzeren Gordijn in 1955 te herkennen?
A kaart 1
B kaart 2
C kaart 3
D kaart 4

- 2p **35** Tijdens de Koude Oorlog speelden de volgende drie begrippen een grote rol: **ideologische tegenstelling**, **invloedssfeer** en **bewapeningswedloop**.
 → Leg uit wat de Koude Oorlog inhield. Doe dat door gebruik te maken van de drie begrippen in een juiste historische samenhang en betekenis.
- 2p **36** De contacten tussen Egypte en Israël werden **in de jaren zeventig** beïnvloed door twee verschillende gebeurtenissen. Eén gebeurtenis leidde tot een verslechtering van de onderlinge contacten en één gebeurtenis leidde tot een verbetering van die contacten.
 → Noem de gebeurtenis die leidde tot een **verslechtering** van de onderlinge contacten.
 → Noem ook een gebeurtenis die zorgde voor een **verbetering** daarvan.
- 1p **37** Hieronder staan enkele titels van hoofdstukken uit een boek over Nederland in de twintigste eeuw:
 Hoofdstuk 1: 1900-1920
 Hoofdstuk 2: 1920-1940
 Hoofdstuk 3: 1940-1960
 Hoofdstuk 4: 1960-1980
 Hoofdstuk 5: 1980-2000
 → Bij welk hoofdstuk hoort de Eerste Feministische Golf en bij welk hoofdstuk de Tweede Feministische Golf?

	Eerste Feministische Golf	Tweede Feministische Golf
A	Hoofdstuk 1	Hoofdstuk 3
B	Hoofdstuk 1	Hoofdstuk 4
C	Hoofdstuk 2	Hoofdstuk 3
D	Hoofdstuk 2	Hoofdstuk 5
E	Hoofdstuk 3	Hoofdstuk 4
F	Hoofdstuk 3	Hoofdstuk 5

Gebruik bron 18.

- 1p **38** Bij welke kolom hoort het opschrift 'niet-kerkelijkheid'?
- A** kolom 1
B kolom 2
C kolom 3

Gebruik nogmaals bron 18.

- 1p **39** Geef een verklaring voor de toename van de percentages in kolom 4.

- 2p **40** De meningen over Gorbatsjov lopen sterk uiteen, ook in de geschiedenisboeken die geschreven zijn na 1989. In een Duits geschiedenisboek zal een ander oordeel over hem staan dan in een Russisch geschiedenisboek.
→ Noem eerst een voorbeeld van Gorbatsjovs beleid dat in het **Duitse** boek als **positief** zal worden beschreven. Geef daarna een voorbeeld van Gorbatsjovs beleid dat in het **Russische** boek als **negatief** zal worden beschreven.

Doe het zo:

het Duitse boek: Gorbatsjov ... (noem een positief voorbeeld).

het Russische boek: Gorbatsjov ... (noem een **ander**, maar dan negatief voorbeeld).

Gebruik bron 19.

- 1p **41** Naar aanleiding van welke gebeurtenis is deze prent gemaakt?

- 1p **42** De Verenigde Staten werden in hun strijd tegen het terrorisme gesteund door Nederland.

→ Noem één **historische** reden waarom veel Nederlanders de Verenigde Staten steunden in hun strijd tegen het terrorisme.

Gebruik bron 20.

- 2p **43** Achter de cijfers in de hokjes staan stippelijntjes.

→ Welke EU-organisaties horen op die stippelijntjes te staan?

Doe het zo:

1 = ... (noem EU-organisatie)

(enz. tot en met 4)

Gebruik bron 21.

- 2p **44** In de bron staan bovenaan de letters A en B. Die verwijzen naar de komst van groepen mensen naar Nederland in een bepaalde periode.

→ Noem de groep die past bij letter A en noem de groep die past bij letter B.

Gebruik bron 22, 23, 24 en 25.

- 2p **45** Vier personen uit de twintigste eeuw:

a kroonprins Frans-Ferdinand

b minister-president Churchill

c minister-president Colijn

d secretaris-generaal Gorbatsjov

→ Geef per bron aan welke persoon daarbij past.

Doe het zo:

Bron 22 past bij persoon ... (vul letter in)

(enz. tot en met bron 25)

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.